

Thornton Wilder

Treminuttersspill

Fire enaktere oversatt av Arne Krohn Nilsen

Som et utsnitt fra en idealistisk linje i amerikansk åndsliv vil vi i dette nummeret, i tillegg til Thoreau og Whitman, også presentere den amerikanske forfatteren og dramatikerens Thornton Wilder (1897–1975). «Treminuttersspill» (Threeminuteplays) var Thornton Wilders eget navn på de 16 enakterne i samlingen med samme navn. Alle stykkene er korte, og ingen av dem har mer enn tre roller. Fire av spillene ble presentert i Cogito nummer 4 og kan leses der. Her følger fire til.

Disse tekstene kan leses som forsøk på inderliggjøring og meningsdannelse. Mennesker fører konflikter med seg inn i møtet med døden. Hva oppstår? Enhver kan bare finne sitt eget svar.

En slik interesse og orientering står i kontrast til det Amerika vi kjenner gjennom dagens massemedier: Et makt- og voldshungrig Amerika, blyselløst, kontrollerende og psykopatisk. Men det finnes også et annet Amerika. En folkesjel med vilje til empati og genuin medfølelse.

Mozart og den gråkledte budbringer

I et fattigslig rom i Wien sitter Mozart ved bordet og setter ut for orkester «Trylleføyten». Notepapir ligger strødd ut over gulvet. Hans hustru trer inn i stor opphisselse.

Konstanze: Det er én her som vil snakke med deg. Sikkert en av høy rang. Å, om det var et oppdrag fra hoffet!

Mozart (ubeveget): Ikke så lenge Salieri lever!

Konstanze: Ta på deg skoene, kjære! Det er en som er helt kledd i grått, med en grå maske for øynene, og han er kommet i en stor vogn, og våpenskjoldet på vogndøren er tildekket med et Tedeum eller noe lignende. *(Med et par-tre håndgrep bringer hun rommet i orden.)*

Mozart: Ikke så lenge Salieri lever!

Konstanze: Vær nå litt vennlig, Gangl, jeg ber deg! Vi trenger penger, min skatt! Hør iallfall på hva han har å si, og si «Ja» og «takker ydmykst», og så kan vi drøfte det etterpå når han er gått. *(Hun holder jakken hans frem):* Ta den nå på deg, og kom deg i skoene!

Mozart (sukker): Jeg føler meg ikke bra. Jeg er ikke hjemme. Jeg arbeider. Det finnes ikke på hele den skapte jord et eneste besøk som kunne interessere meg. Men før ham inn!

Konstanze (hjelper ham på med jakken): Altså, vær nå ikke så stolt! Ta imot ham!

Hun skynder seg ut og kommer straks etter tilbake i følge med den besøkende. Denne er fra hode til fot kledd i grå silke. Hans funklende øyne ser gjennom de smale spaltene i en smal, grå silkemaske. Han holder et grått, parfymert lommeterkle for nesen. Man kunne tro at han var en elegant begravelsesagent.

Den gråkledte: Kapellmester Mozart, Deres tjener – Serviteur, Madame!

Mozart: Til tjeneste, min herre.

Den gråkledte: Høyt ærede og skattede mester, overalt hvor musikkenes edle kunst hersker, overalt hvor geni skattes, blir navnet Wolfgang Amadeus Mozart ...

Mozart: Min herre, komplimenter forvirrer meg alltid, og jeg ber Dem spare meg for denne forsmeldelse, idet De straks sier meg grunnen for ... Hvem skylder jeg den ære?

Den gråkledte: Høytskattede mester, før jeg overbringer mitt ærende, ber jeg Dem gi meg det løfte, at dere begge, De og Madame – enten De tar imot oppdraget eller ikke – at dere begge ...

Mozart: Jeg gir Dem løfte om vår taushet, for så vidt det ikke rører ved min ære eller skader noen. Vær så vennlig, fortsett!

Den gråkledte: Du skal altså vite, nådige og geniale mester, at jeg kommer fra en herre som i seg forener alle fødselens, navnets og gavmildhetens og visdommens fortrinn.

Mozart: Ha! En europeisk hemmelighet!

Den gråkledte: Hans eksellense har lidd et dypt smertelig tap. For kort tid siden døde hans hustru fra ham, en dame som nøt sin krets' beundring, og som var det eneste lys i sin høyst berøvede manns liv. Derfor, ærede mester, ber hans eksellense Dem om å ta på Dem oppdraget å komponere en dødsmesse til ære for denne damen. Han ber Dem legge Deres høyeste oppfinnsomhet i verket, og den rikdom av harmonier og melodier som har gjort Dem, høyt ærede mester, til vår tidsalders pryd. For dette

musikkverk vil han, med forlov, betale Dem fire hundre riksdaler – to hundre nå, og de andre to hundre så snart De leverer de første fire numre.

Mozart (til Konstanze): Nå der ser du, ingen særlig grunn til stolthet.

Den gråkledte: En eneste betingelse er knyttet til oppdraget.

Mozart: Ja, det har jeg hørt. Verket må inneholde min høyeste oppfinnsomhet.

Den gråkledte: Det er en fordring det vil være lett for Dem å etterkomme, mester. Men betingelsen er: De skal overlate hans eksellense denne komposisjon som et anonymt verk, og ikke med så meget som et ord, eller et tegn, ikke engang med et nikk med hodet, tilkjennegi det som Deres eget.

Mozart: Og hans eksellense er ikke klar over at de sider jeg komponerer – kanskje på høyden av min skapende evne – vil være tilstrekkelig vitnesbyrd om opphavsmannen, selv uten mitt navns underskrift?

Den gråkledte: Kan så være – men selvfølgelig vil min herre sørge for at ingen annen komponist noensinne vil være i stand til å utgi verket for sitt.

Mozart: Fort! Hit med kontrakten, jeg underskriver! De to hundre dalerne kan de gi til min hustru ute i trappeoppgangen. Kom igjen i august, og De skal få de fire første numrene. Deres tjener, min herre.

Den gråkledte (idet han bukker seg baklengs ut døren): Serviteur, Maestro! Serviteur, Madame.

Konstanze kommer straks etter tilbake og ser engstelig bekymret på sin mann.

Konstanze: Et besøk fra himmelen, Gangl! Nå kan du dra ut på landet. Nå kan du koste på deg alle Böhmens vinmerker.

Mozart (bitter): Godt. Og akkurat nå som jeg hadde tenkt å skrive et rekviem. Men et for meg selv. Nei, stolt trenger jeg ikke være.

Konstanze (søker å avlede ham): Hva kan det være for folk? Tenk etter!

Mozart: Å, det er en åpenbar hemmelighet. Det er greven av Walsegg. Han komponerer selv. Men for det meste kjøper han strykekvartetter av oss; han visker ut navnet og lar dem spille på sitt slott. Hans gjester smigrer ham og later som de har gjettet at han er komponisten. Og han nekter ikke direkte for det. Han legger an på å se forlegen og forvirret ut. Og nå har det lyktes ham å komponere et rekviem. Men min stolthet vil forringe det.

Konstanze: De vet jo, de kommer bare til å le av ham. Musikken vil tale for seg selv. Himmelen har villet skjenke deg fire hundre daler.

Mozart: Og Himmelen har gjort det med humor.

Konstanze: Hva er det for slags menneske, grevinnen?

Mozart: Hennes uforskammethet er himmelropende. Som en pasje kledte hun seg, som om hun var Cherubino. Jeg kan godt huske hennes rødsminkede kinner og hennes mørke teint og hennes seksti år.

Konstanze (etter en taushet): La oss heller sende ham pengene tilbake. Du kan skrive musikken uten å behøve å skrive den for disse folkene.

Mozart: Nei, det er noe jeg kan like i alt dette. Det er nettopp det falske ved det jeg kan like. Hva har det vel å si hvem som setter sitt navn på slik musikk eller hvem den skrives til ære for? (*Han kaster seg på sofaen med ansiktet vendt mot veggen*): Hvem er det vi musikere komponerer for? Salieri? – For velyndere? Grevnen av Walsegg! – For publikum? Grevinnen av Walsegg! – Jeg skal skrive dette rekviem, men det blir for meg selv, for med meg lakker det mot slutten.

Konstanze: Kjære deg, ikke snakk slik! Se til at du får sove litt! (*brer over ham et teppe*): Hvordan kan du si noe sånt? Tenke det med! Du kommer til å leve lenge ennå og skrive mye skjønn musikk. Vi sender pengene tilbake og frasier oppdraget. Dermed er saken ute av verden. Sov nå, min skatt.

Hun forlater rommet og lukker døren stille etter seg. Mozart, utlevert til sin ungdom, sin sykdom og sitt geni, rystes av heftig gråt. Hans gråt forstummer etterhvert, og han sovner. I hans drøm vender den gråkledte budbringer tilbake.

Den gråklede: Mozart! Snu deg og se på meg! Du vet hvem jeg er.

Mozart (snur seg ikke): Du er hushovmester hos greven av Walsegg. Gå og si ham at han kan skrive sin musikk selv! Jeg vil ikke smusse min penn til ved å forherlige hans frue. La de slette begrave de slette!

Den gråklede: Så bli liggende med ansiktet vendt mot veggen, og vit: Det er døden selv som har gitt deg dette oppdrag.

Mozart: Døden er ingen spøkefugl! Den bærer ikke noe parfymert lommeterkle på seg.

Den gråklede: Så bli liggende med ansiktet vendt mot veggen, og vit fremfor alt at for hver sammenblanding av omstendigheter lar det seg finne to forklaringer: den tilsynelatende og den virkelige.

Mozart: Så tal, denunsiant! Jeg kjenner den tilsynelatende. Hvilken annen forklaring lar seg finne for denne ydmykelse?

Den gråklede: Døden selv er det som gir deg oppdraget til dette rekviem. Du skal gi stemme til alle de sovende millioner som ingen stemme har, uten deg, som kan tale for dem. Der ligger krigsherrene og tyvene, dronningene og tjenestepikene, mens deres jordiske ihukommelses kveld¹ alt faller på, mens fra den store gravlund et uopp-

hørlig *Misere nobis* lyder opp. Bare gjennom den store kjærlighets mellomkomst, og den store kunst, som selv er kjærlighet, kan dette fortvilelsens skrik stilles. Er *det* ikke grunn nok til at et verk som dette bør være uten navn?

Mozart (faller skjelvende på kne): Tilgi meg!

Den gråklede: Og derfor ble en av de ynkeligste og forfengeligste av mennesker valgt som påskudd og anledning. Nå er denne kvinne i dødens makt, og all hennes dårskap er gått opp i hennes nye stands verdighet og opphøyethet. Hvor er nå din stolthet? Her er hennes sko og det tant hun pyntet seg med. Trykk det til dine lepper. En gang til! Og nok engang! Vit fra nå av: Bare den som har kysset den spedalske, kan komme inn i kunstens himmelrike!

Mozart: Jeg har syndet, men la meg få oppfylt en eneste bønn! La meg få leve til jeg har skrevet ferdig mitt rekviem.

Den gråklede: Nei! Nei!

Og det ble ufullendt.

1: Deres jordiske minnes kveld.

Til det mørke tårnet kom ridder Roland

Solen har gått ned over den myrlendte sletten og etterlater en gulbrun flamsk belysning. Midt ute på sletten blant tuster av jerngress står et gammelt rundtårn. Den smale inngangsdøren er av grønn bronse med merker etter mange harde angrep. Over døren er to små vinduer, det lyser av og til opp i dem. I skumringslyset som henger over sletten, snubler en mann i rustning seg frem til det ene dørtrinnet foran døren. Han er hardt såret, han blør fra mange sår. Ridderen blåser i sitt horn; landskapet samler seg for å lytte.

Roland: Jeg dør ... Dere må åpne døren for meg.

Landskapet ler, blir så plutselig taust. Etter en stund hører man dets underjordiske vann igjen suge på sunkne trestammer.

Roland: På langt hold så jeg lysene herfra ... Dere kan ikke gjemme dere for meg nå.

Sletten livner til og fatter sterk interesse for den fremmede. Det lyser sterkere opp i et av vinduene og en pike kikker ut. Hennes stemme og adferd er selsomt uengasjert og upersonlig, som om hun var blitt kalt bort fra en oppslukende interesse og var oppsatt på å komme tilbake til den.

Roland: Å, du er her! skynd deg, kom ned til meg! Alle mine sår blør. Jeg dør av tørst.

Piken: Hvem er du, siden du tar deg den frihet å utstede ordrer overfor dette tårn? En eller annen keiser, formodentlig?

Roland: Mitt navn er skrevet inn på sverdet til Carolus Magnus sammen med mange andre: Det får være nok.

Piken: Da er du kan hende en eller annen konge – drevet

ut i ødemarken av dine ikke altfor vennligsinnede undersåtter?

Roland: Ingen konge, men en venn og tjener av konger.

Piken: Å! Da er du en eller annen vis rådgiver. Hvis du er så vis, så åpner vi straks døren for deg.

Roland: Ikke vis, men ofte hørt i Keiserens råd; min stemme gjelder likt med mange andres.

Piken (helt udeltagende, lett til en eller annen inne i tårnet): Jeg tror sannelig det er en eller annen benådet sanger. La oss binde våre sandaler på straks og by ham rødvin å drikke, for til enhver tid satte vi diktere høyt.

Roland: Jeg er ingen sanger, men en som til alle tider elsket strengeinstrumentet og sangen. Lukk døren opp! For vinden er kald over sletten, og de første fryktelige stjerner trer inn i sine baner. Lukk døren opp! For mine årer tømmer seg ut her på din terskel.

Piken (lener seg langt ut, hennes røde hår faller nesten ned til hans skuldre): Slå døren inn, herr ridder. Mangt er vunnet med maktbruk.

Roland: Mine hender er uten styrke ... Jeg ligger på mine knær ... Ha medlidenhet!

Piken ler muntert til sin venninne innenfor.

Roland: Fra stjernene kommer til hjelp, Maria, du Guds moder. Til deg ble jeg viet i mitt første år, hvert år siden har jeg fornyet mine løfter. Fra ditt gyldne sinn og din stemmeløse makt send forløsning for denne nød.

En annen pike, mørk og tankefull, viser seg i det andre vinduet.

Den første piken (fortrolig): Nå ber han.

Den mørke piken: Han er en liten gutt. Hans tanker denne siste stunden vender tilbake til hans tidligste barneår,

Den første piken: Er det ikke vakkert at en ridder vil ofre tanker på et lite barn?

Den mørke piken: Hva har bragt Dem hit, herr ridder?

Roland: Slaget trakk seg plutselig vestover. Dette tårnet var alt jeg kunne se. Og hit bragte jeg mine sår.

Den første Piken (bløtt): Du ser han er ennå i stand til å tenke fornuftig; å så fornuftig han er.

Den mørke piken: Hva fikk deg til å tro at vi kunne hjelpe deg?

Roland: Jeg vet hva dere heter! Hele mitt liv har jeg hørt om dette tårnet. De sier at utadtil er det mørkt og avvissende, men innenfor står hver helt blant sine likemenn og de store dronninger skrider stolt i trappene.

Den mørke piken: Og dette tror du?

Roland (etter en Pause): Ja. *(Plutselig sinne):* Få døren opp!

Der er en plass til meg der inne! Død, lukk opp døren!

Den første piken (trekker håret dovent til seg): Han er uimotståelig, denne store mann.

Roland: Oliver! Oliver! Carolus Magnus! Jeg hører stemmene deres! Det er jeg, Roland, her ute på den mørke sletten. Min kropp ofret jeg for dere. Min ånd sendte jeg tilbake til Himmelen for å forsvare dere. Lukk opp ...

Sletten føler seg litt betuttet over all denne sterke følelse. Den ligger stille. Døren åpner seg sakte opp mot en hall full av drivende fiolett dis, noe av den unnslipper og blir borte over sletten. Piken med det røde håret ser man gå innover i hallen. Hun ser seg tilbake med et uttrykk av spott. Den mørke piken, gråkledt, lener seg over terskelen og holder en skål frem mot ridderens lepper.

Den mørke piken: Fatt mot, dristige hjerte. Hvor lang tid tok det deg ikke å tro godt om oss. Så få tanker skjenket du oss mens du levet, at vi har trukket tiden litt ut for deg nå ved din død.

Leviathan

Midt i Middelhavet. Soloppgang etter en stormnatt. Sjøen går ennå høy. En stor venedisk karakke har i nattens løp lidd skibbrudd. Skip og mannskap er forsvunnet, bare frakten er tilbake, strødd ut over havoverflaten. Hvert øyeblikk dukker nye skatter opp fra lasterommet og blir spredd milevis hit og dit straks de når overflaten: persiske tepper, brede stykker av brokade, store baller med krydderrier, tilaget av tropiske blader og ombundet med tørrede ranker. Samt en tilsynelatende endløs remse rå silke som vikler seg av en ibenholtstang. I forgrunnen famler en havfrue seg frem gjennom alt vrakgodset med betraktelig avsky. For en som er vant til dyphavsfaregenes skyggefulle harmoni, har disse skarlagensrøde og orangegule toner intet tiltrekkende. Brigomeide har det grønne, trådede hårete havfruer har, med spraglede muslinger flettet i, dessuten de glinsende skuldrene og en grå munn med smale lepper som er det vanlige hos hennes art.

Plutselig støter hun på prinsen. Den kongelige divan er blitt skyllet overbord fra fordekket, og mens de kjempemessige puter etterhvert suger seg fulle med vann og flyter vekk fra divanen, ligger prinsen bevisstløs på den. Et øyeblikk betrakter Brigomeide ham med åpen munn, hun åler seg nærmere, holder seg fast i kvastene av støvperler, bøyer seg forsiktig over ham og stirrer lenge og forundret inn i hans ansikt. Hun utstøter et svakt sukke; mismodig plasker hun litt og betrakter ham så igjen med pannerynkende oppmerksomhet.

Brigomeide: Han puster. Han har ennå ikke mistet sin sjel – som de kaller det. Jeg skulle gjerne ha visst hvor han har den hen. Det er den store forskjellen mellom oss. Vi havfruer har ingen sjel. Jeg skulle gjerne ha visst hvor han oppbevarer den. Jeg har hørt at den skal være å se i øynene. Kanskje – hvis jeg lånte den av han mens han sover – ville han ikke savne den engang. Nei – jeg vil be ham om den.

Hun klapper med ett i hendene for å vekke ham, og glir derved tilbake i sjøen. Den unge mannen rører ikke på seg. Hun slår håndflatene hardt mot vannet. Øyeblikkelig oppstår en virvelvind: Store, fantastisk formede bølger hever seg, kledd i silke; de bryter over divanen, og prinsen rører på seg. Straks stryker Brigomeide vannet til ro og retter sin oppmerksomhet mot den unge mannen.

Prinsen: Far! Ta ikke hånden din vekk! Mine brødre! Hvorfor er dere tause? Hvor er jeg? – Alt er tapt! Ave Maris Stella!¹

Brigomeide (betrakter ham forskende): Hvordan kunne du sove slik – under stormen?

Prinsen: Du, du kommer fra en drøm. Du stammer fra mine feberfantasier. Ja, ja – stormen – du – alt sammen er bare noe min feber stiller frem for meg. Jeg kommer til å våkne i Venezia og luttspilleren vil være sovnet borte ved vinduet. Jeg roper på ham nå, og han vil vekke meg. Amadeo! Luttspiller! Vekk meg av denne drømmen!

Stillheten som nå følger brytes bare av den sugende lyden som kan høres ettersom de svære kassenes innhold av hyldemarg suger vann.

Brigomeide (hardt): Hvem roper du på! Det er ingen her utenom deg og meg

Prinsen: Amadeo! – Han svarer ikke. Dette er virkelig. Men du, du er en drøm, du er en illusjon. Ave Maris Stella.

Brigomeide (rystet): Jeg er ingen drøm. Jeg er ingen illusjon. Jeg er av kongelig blod blant havfruene – jeg er av tredje rang; på de tre store flodagene kan jeg binde Thetis – Agrandis om mitt hår og bære i mine ører den edlere Muria.

Prinsen: Du er fra en gammel ballade som man lærte meg som gutt. Og du er i denne siste stund kommet tilbake

til meg på min febers flodbølge. Om et øyeblikk vil min drøm ha glidd henover deg.

Brigomeide (Heftig): Du ... tror jeg bare er en drøm fordi ... fordi man har fortalt deg ... at slike som vi har ingen sjel.

Prinsen: Hverken sjel eller legeme.

Brigomeide (svakere): Si meg hvor du har sjelen din! Har du den alltid hos deg?

Prinsen (mens en stor pute driver vekk under hans hånd): Flos undarum! Redd meg! Hør meg! Hør min bønn!

Brigomeide: Hvem retter du dine ord til? Har jeg ikke sagt deg, det er ingen her utenom deg og meg.

Prinsen: Du! Si meg hvor stranden er! En slik en som du kan svømme i dagevis. Redd meg i land på en eller annen øy! Jeg vil belønne deg rikt – du skal få alt hva du begjærer.

Brigomeide: Gi meg din sjel. Hele mitt liv har jeg bare lengtet etter to ting: Etter svart hår og en sjel. Intet annet har jeg savnet. Jeg skal bringe deg til ditt hjemland hvis du gir meg din sjel.

Prinsen (heftig): Den kan ikke gis bort. Ingen har noen sinne sett den; den lar seg ikke gripe med hendene og lar seg ikke se eller smake.

Brigomeide: Men det heter jo at den er det kosteligste på jord; uten den er livet bare en kald rekkefølge av dager; den er det som skjenker øynene syn og ørene all hørsel ... Du gjør narr av meg! Jeg kan se av ditt ansikt at du i dette øyeblikk har den!

Prinsen: Ja, og nettopp er i ferd med å miste den.

Brigomeide: Gi meg den, og jeg skal hente opp fra havets bunn din far og dine brødre. Jeg vil gi deg alle de perler som her er sunket, og bringe deg frelst tilbake til Venezias havn.

Prinsen (idet sjøen lukker seg over ham): Amadeo – Lutt-spiller!

Brigomeide vender seg med forakt bort.

Brigomeide: Den er noe man ikke kan røre ved eller se. Hva skal jeg da med den?

Prinsen dukker død opp til overflaten, innviklet i remser av silkesnor.

Brigomeide (stirrer lenge og alvorlig inn i hans ansikt): Det er sant! Noe er blitt borte fra hans ansikt ... noe som lå omkring øynene, som kruset seg om hans munn. Kanskje var det sjelen.

Hun klapper i hendene; langt bortefra kommer et uhorvelig havuhyre svømmende. Det vikler seg inn i de lange drivende strimer av grått silkelede.

Brigomeide: Gog-etar! Der er ingenting kostelig igjen hos denne mann. Du kan fordele ham blant ungene dine.

Leviathan: Det er skrekkelig her overalt, herskerinne. Disse krydderstoffene har gjort havstrømmene usmakelige. I morgen vil havet herfra og til Afrika være ubeboelig. Alle ungene mine er blitt syke, herskerinne. De ligger nede i bunnslammet og orker ikke røre seg. Det er skrekkelig å se dem så ubevegelige, avholdte herskerinne ...

Brigomeide: Jeg vil ingenting vite om dine bekymringer. Få dette mennesket vekk

Leviathan: Jeg takker, nådige herskerinne!! Kanskje disse avskyelige essensene har gjort ham spiselig ...

Brigomeide: Ti stille med deg!

Leviathan fjerner prinsen; den skuffede Brigomeide begynner å kjemme tang ut av håret og synger imens; plutselig avbryter hun sin sang og føyer ettertenksomt til:

Kanskje er det bedre det; at selv om ditt legeme er havnet i Leviathans vold, finnes fremdeles en del av deg et eller annet sted i verden.

1: Hill deg, havets stjerne

Engelen som rørte ved vannet

*Dammen i Bethesda. – En veldig grå hall med en åpning i taket som man ser himmelen igjennom. Brede steintrinn fører fra alle fire sider opp fra vannet. Vannet er i uopphørlig uro og kaster blå reflekser henover veggene. De syke, de blinde og kroplingene ligger på trinnene. De lange taushe-
tens og fortvilelsens timer avbrytes fra tid til annen når en eller annen stønner og snur seg i fillene sine, eller setter i med en mismodig jamring eller et plutselig skrik av fortvilelse over sine langvarige smerter. En dør fører ut i forhallen, hvor de sykes oppassere fordriver tiden med terningspill mens de venter på å bli ropt på, så de kan kaste sine herrer ut i dammen straks helbredelsens engel rører ved vannet. Utenfor forhallen er det et glimt av det grelle sollyset og de tomme gatene ved middagstid i Orienten.*

Med ett viser engelen seg på det øverste trinnet. Hans ansikt og hans drakt lyser i en farge som på en og samme tid er sølv og gull, og vingene, blå og grønne med rosa spisser, skinner i det flimrende lyset. Han stiger langsomt ned trinnene mellom byltene av sovende og ser ned på vannet som allerede skjelver i forventning om sin helbredende kraft.

En ny helbredssøkende trer inn.

Den sist ankomne: Kom, etterlengtede kjærlighet. Kom, lenge ventede kjærlighet. La din hellige finger og ditt hellige åndepust sette vannet i bevegelse. Her på det nederste trinnet venter jeg med verkende lemmer og med sårt hjerte. Befri meg, lenge ventede kjærlighet, fra denne gamle byrde! Siden jeg ikke kan bli, siden jeg må tilbake til byen, kom nå, fornyelse, kom nå, forløsning.

En invalid våkner brått av sitt mareritt og roper: «Engelen! Engelen er kommet. Jeg er helbredet!» Han styrter seg ut i dammen og spruter vann ut over sine lidelsesfeller. De farer opp og stirrer begjærlig på vannet. De bøyer seg ut over kanten, og flere glir uti. Da høres hånende skrik: «Dåren! Dåren! Han

har mareritt igjen Slå ham! Jag ham ut i forhallen:» Invaliden som tok feil og de som lot seg narre av ham kommer seg opp av vannet og ligger dryppende våte og trøstesløse på trinnene.

Invaliden som tok feil: Jeg drømte at en engel stod ved min side og at jeg endelig kunne komme bort fra dette forhatte sted og disse lidende. Bedre å ta feil og bli hånet enn å la en sjanse gå fra seg. (Han får øye på den sist ankomne ved siden av seg og snur seg klagende mot ham.) Hei, du har i hvert fall ingen rett til være her. Du er i stand til å gå omkring. Du tilbringer dagene i byen. Bare sjelden er du innom her, og det kunne hende ved et uheldig slumpetreff at du ble den første som fikk se tegnet. Du ville styrte deg ut i vannet, og en helbredelse ville være spilt. Du er selv lege. Du har helbredet mine barn. Dra tilbake til arbeidet ditt og overlatt disse mirakler til oss som trenger dem!

Den sist ankomne (bryr seg ikke om ham; halvhøyt): Min gjerning mister sin kraft. Helbred meg, lenge ventede kjærlighet; helbred meg, så jeg kan fortsette. Fornøyelse, forløsning; la meg begynne fra nytt av uten denne lyte som tynger meg ned.

Invaliden som tok feil: Jeg kommer til å sitte her og ikke ta øynene vekk fra dammens overflate. Det er min tur nå. Mange ganger, helt siden jeg først kom hit, mange ganger har engelen vist seg og satt vannet i bevegelse, og hundreder har forlatt hallen hoppende og ropende av fryd. Det er min tur nå.

Engelen (kneler på det nederste trinnet og holder ettertenksomt en finger over det skjelvende vannet): Fryd og oppfyllelse, fullendelse, tilfredshet, ro og forløsning er blitt lovet.

Den sist ankomne: Kom, lenge ventede kjærlighet.

Engelen (gjør seg – uten å snu seg – synlig for den sist ankomne

og tiltaler ham): Tre tilbake, lege. Dette øyeblikk er ikke for deg.

Den sist ankomne: Du himmelske budbringer, jeg ber deg, hør min bønn.

Engelen: Helbredelsen er ikke tiltenkt deg.

Den sist ankomne: Visselig, visselig er englene vise. Visselig lar du, O fyrste, deg ikke bedra av min tilsynelatende sunnhet. Dine øyne formår å se de garn som mine vinger er fanget i. Den synd som alle mine bestrebelser, før de er utført, synker ned i, er ingen hemmelighet for deg.

Engelen: Jeg vet det.

Den sist ankomne: Det er ingen skam overfor en engel å berømme meg av hva jeg ennå kunne gjøre i kjærlighetens tjeneste, var jeg bare befridd fra denne byrde.

Invaliden som tok feil: Sannelig er vannet i selsomt opprør i dag. Forvisst kommer jeg til å bli helbredet!

Engelen: Jeg må skynde meg. Allerede står himmelen i brann av hærskaene som forsamler seg, for tiden er inne for den nye sang blant oss. Jorden selv fornemmer hva som forberedes i himlene og prøver seg på sine lovsanger. Barn som er født i denne time tilbringer hele sitt liv i en mer våken lengsel etter den fullkommenhet som venter dem.

Den sist ankomne: Å, i en slik time ble jeg født, og dobbelt fryktelig for meg er feilen i mitt hjerte. Må jeg, du fyrste

og sanger, slepe min skam gjennom livet, dypere bøyd enn min neste?

Engelen (står et øyeblikk taus): Uten ditt sår, hvor var din kraft? Selve din anger er det som lar din lavmælte stemme trenge inn i menneskenes hjerter. Selv englene formår ikke å overbevise de arme forvirrede menneskebarn slik som et eneste menneske kan som er blitt radbruket på livets hjul. I kjærlighetens tjeneste duger bare de sårede krigere. Tre tilbake.

Han kneler fort ned og trekker fingeren gjennom vannet. Og snart er vannet i bevegelse, små krusninger sprer seg. De øker, og en guddommelig vind stryker over vannets muntre flate. Bølger slår opp på trinnene. Invaliden som tok feil, kaster seg uti, og hele flokken tumler, velter eller humper uti. Oppasserne kommer løpende inn i forhallen. Ståk og styr. Endelig dukker invaliden, som denne gang ikke tok feil, opp og springer full av fryd opp trinnene. De øvrige følger ham, hostende og sukkende. Engelen smiler et øyeblikk og forsvinner.

Den helbredede: Se, hånden min er ny som et barns. Ære være Gud! Jeg har begynt fra nytt av. *(Til den sist ankomne):* Måtte du bli den neste, min bror. Men bli først med meg hjem, bare en time. Min sønn er forsunket i mørke tanker. Jeg – jeg forstår ham ikke, og bare du har kunnet fjerne hans tungsinn. Bare en times tid ... min datter, etter at barnet hennes døde, lever som blant skygger. Oss vil hun ikke høre på.